

Arotzarenea (Agotxane)



GARMENDIA ETXEBERRIA familia

AGOTXANE Elbarrena auzoko etxea da. Etxea-
ren atzeko aldetik pasatzen da *Amundarain*
ibaia.

Oinez herriko plazatik ordu erdi dago. Serapio Mu-
jikak dioenagatik, 1865ean egin zen Ordiziatik Zal-
dibira bitarteko bidea.

Prantziko Etxeberria Zaldibiko *Lizarra Goikoa* eta
Gaintzatik etorritako Ramona Oiarbide. 1922an
ezkondu ziren, berriz, Bentura Garmendia *Zaldi-
barren* baserrikoa eta Prantxika Etxeberria *Lizarra*-
koa. Zaldibin ezkondu eta etxean, *Agotxanen*, egin
zuten bazkaria.

1925ean erosi zuten etxea, bost mila pezetan. Ta-
berna ere bazen. Benturak, hala ere, Fabrika Han-
dian egiten zuen lan. Bederatzi anaia-arreba izan
ziren. Zaldibin aski ezagunak arrazoi bategatik edo
beste bategatik. Horietako bat Gregorio, Zaldibi-
ko alkate izan zen, Benturak *Goskindiko* Felixekin
batera *Muebles Etxabe* izeneko fabrika sortu zuen,
gero *Logos* izango zena. Xalbador Garmendia, be-
rriz, euskal idazle eta antzerkigile indartsua izan
zen. Eta bere *Historia triste bat* antzerkiak hautsak
harrotu zituen. Antzerki-munduan, itzulpengintzan,
euskal-prentsan etab. aritu da eta bere umetako
pasadizo batzuk ere kontatzen ditu haurrentzako
bere liburu ezagunenetako batean.

Hainbat antzerki-lanen itzulpenak ere egin zituen.
Horietako bat izan zen *Gizon zintzoak*, Albert Ca-
mus idazle aljeriarraren antzezlan. Xalbadorrek
itzuli eta Zaldibiko gazte talde batek Zaldibin bertan
antzeztu zuena. Bera izan zen, Xalbador Etxeberria-

rekin batera, Manuel Etxeberria apaizaren ondoren,
hurrengo txistulari-taldea sortu zuena Zaldibin, eta
talde haien argazkiak eta Iztuetari egindako ome-
naldiarenak ikus daitezke www.iztueta.com orrian.



Etxearen arrastoa idatzietan

Lehengo bere izena *Zelatxo* zen. Elbarrena
auzoan baziren Zelaa (lehengo baserriaren
lekuan gaur hotela dena) eta baita Zelai Ede-
rra etxe-izenak ere, XVIII. mende amaierako
dokumentuetan agertzen direnak.

Pasadizoak

Urarekin komeriak

1955etik 1960ra *Agotxane* fama handiko jatetxe bihurtu zen, baina arazo handiak zituzten argiarekin eta urarekin. Argiarena kanpoan jarritako transformadorearekin moldatu zuten, baina urarekin gertatutako komeriak ez ziren gutxiagorako. Urak buru-hauste asko ematen zituen, Herriak ez baitzien ura haraino eraman nahi. Hala behintzat, Diputazioko ingeniarioak bazkaltzera joan ziren egun batean, hitza atera omen zuten eta handik berehala jarri omen zieten ura, noski, auzokoek eta zerbait ordainduta.

Poeta-artista

MUÑOTako Patxi poeta-artista bat zen. Maiz joaten zen *Agotxane*ko tabernara. Zenbaitetan goizeko ordubata inguruan etorri eta han hasten omen zen gauza politak errezitatzen nola guri ala etxekoneko Teodorari. Eta, nahiz eta ohera joanak izan, leihora ateratzen omen ziren hura kontenplatzera.

Ezkailu zopa

Bilore xaboi-fabrika jarri aurretik ezkailu asko izaten zen *Agotxane* parean. Orduan Bentura, aitak, prestatzen zuen errekan aska txiki bat, aurretik harapatutako ezkailuak gordetzeko eta gero harekin ezkailu zopa egiten zuten.

Mondejuak Santafetan

Orduan etxe eta baserri gehienetan egiten ziren mondejuak Santafetan. Baina kanpoko jendeari ezagutarazten lan handia egin zuten *Agotxane*-koek. Diputaziotik etortzen ziren agintari eta teknikari askok *Agotxane*n probatu zituzten mondejuak.

Informazio emaila: Balentina Garmendia



GARMENDIA ETXEBERRIA familia. 1958

Jabier, Gregorio, M^a Luixa, Bentura, Balentina, Joxe Mari, Inazio / Prantxika (ama), Jexus Mari, Xalbador, eta Bentura (aita).



Sevillan. 1970

Bentura (aita), Ramon Ormazabal, Prantxika (ama) eta Roxita Etxeberria.



Bentura Garmendia.